

**22. ELTE Kárpát-medencei Nyári Egyetem
2017
ELTE Bárczi Gusztáv Gyógypedagógiai Kar**

Gyógypedagógiai szekció: Élethelyzetek – fogyatékos-sággal és anélkül

A Nyári Egyetem résztvevőinek alkalmuk lesz a szokásostól eltérő perspektívából szemlélni azokat a hétköznapi helyzeteket, amelyeket a fogyatékos emberek is naponta megtapasztalnak, ám kicsit másképp, mint a nem fogyatékos-sággal élő társaik.

Hogyan gondolkodik a tudomány a fogyatékos-ságokról? Mit tehet a befogadásért, az emberi sokszínűség tiszteletéért? A választ tapasztalt oktatóink és kutatóink segítenek megtalálni.

Helyszín: Lágymányosi Campus, Pázmány Péter sétány 1. a-c. 0.100.A terem

Program

július 12. szerda		
09.00-10.30	Dr. Zászkaliczky Péter	Sokszínűség – A fogyatékos-ság változó paradigmái
10.45-12.15	Dr. Perlusz Andrea	Együttnevelés mint a befogadás kiindulópontja
13.30-15.00	Horváth Péter drs.	A felnőtt lét élethelyzetei: foglalkoztatás, lakhatás
július 13. csütörtök		
09.00-10.30	Dr. Billédi Katalin	A kiegészítés veszélye a segítő hivatást gyakorló szakemberek körében
10.45-12.15	Őszi Tamásné	Autizmus spektrumzavarral az iskolában
13.30-15.00	Galambos Katalin drs. Cserti-Szauer Csilla drs.	Sokszínűség a munkahelyeken
július 14. péntek		
09.00-10.30	Dr. Hernádi Ilona	„Szexik-e a fogyatékos nők?”
10.45-12.15	Loványi Eszter drs.	Segítőkutyák a gyógypedagógiában
13.30-15.00	Dr. Katona Vanda Antal Zsuzsanna Futár András Kolonics Krisztián	Együtt tanítunk! - Inkluzív módszer a felsőoktatásban
július 15. szombat		
09.00-10.30	Tamás Katalin	Képi kifejezés és feszültségoldás
10.45-12.15	Dr. Novák Géza Máté Horváth Zsuzsanna drs. Dr. Kiss Virág	Művészet alapú tevékenységek a gyógypedagógus-képzésben – Modalitások találkozása (előadás és workshop)

Tematikák

2017. július 12. szerda

Dr. Zászkaliczky Péter: Sokszínűség – a fogyatékoság változó paradigmái

A gyógypedagógia elméleti modelljei történeti fejlődésüket tekintve folyamatosan változnak aszerint, hogyan és milyen szinten próbálják megragadni és értelmezni azt a különbséget, amit egyes gyermekek, fiatalok vagy felnőttek fejlődésében, viselkedésében, képességstruktúrájában, tulajdonságaiban – ha egyáltalán – tapasztalni vél. Az előadás igyekszik hallgatóságát végigvezetni ezen értelmezések változásának folyamatán és megmutatni, hogy maga az értelmezési horizont határozza meg a fogyatékoságnak nevezett sokszínű jelenség definícióit, konstrukcióit.

Dr. Perlusz Andrea: Együttnevelés mint a befogadás kiindulópontja

Az integrált oktatás – nevelés gyökerei és hatása a sajátos nevelési igényű gyermekek intézményes nevelésére. A fogyatékosággal élő személyekhez való viszonyulás jellemzői és azok hatása a befogadásra. Az integrált oktatás – nevelés társadalmi beilleszkedésre gyakorolt pozitív hatásai. A Fogyatékosággal élő személyek jogairól szóló ENSZ Egyezmény követelményei az integráció területén, és ezek megvalósulásának nemzetközi és hazai jó gyakorlatai. Az integrációt támogató tanulásszervezés és értékelés, az inkluzív iskolák jellemzői.

Horváth Péter László: A felnőtt lét élethelyzetei: foglalkoztatás és lakhatás

Az **előadás célja**, hogy betekintést nyújtson a fogyatékos személyek lehető legteljesebb módon önálló életvezetésének a kérdéseibe; feltárja az összefüggéseket a cselekvőképesség, a foglalkoztatás, a lakhatás és a szociális rászorultság között.

Az **előadás első részében a lakhatás** különböző lehetőségeit tekintjük át az intézményrendszer, a lakhatáshoz nyújtott támogatások (szociális alapszolgáltatások, lakáscélú megtakarítások és családok otthonteremtési támogatása, fiatalok életkezdési támogatása, lakás akadálymentesítési támogatás) bemutatásával a fogyatékoságügyi politika, a szociál- és lakáspolitikai tükrében. A különböző lakhatási formák (ápoló-gondozó otthonok, rehabilitációs intézmények, lakóotthonok és Támogatott Lakhatás; továbbá bérlakás és saját tulajdonú lakás) életminőségre gyakorolt hatását kutatási eredmények alapján mutatjuk be. Kiemelt figyelmet fordítunk a nagy létszámú, bentlakást biztosító szociális intézmények kiváltására a szakmapolitikai célok bemutatásával.

Az **előadás második részében a foglalkoztatás** különböző lehetőségeiről lesz szó. Érintjük majd a nyílt munkapiaci foglalkoztatást és ennek keretében áttekintjük a munkaadókat és a munkavállalókat ösztönző rendszereket (pl. személyi jövedelemadó kedvezmény, társasági adóalap csökkentésének lehetősége, közbeszerzési előnyben részesítés, rehabilitációs hozzájárulás, rehabilitációs kártya, fogyatékoságbarát munkahely díj, segítő vásárlás). Áttekintjük a munkaadók akkreditációjának lehetőségeit, illetve a szociális intézményi foglalkoztatás különböző formáit.

Az **előadás harmadik részében a cselekvőképesség** kérdéseivel foglalkozunk. Érintjük a cselekvőképesség teljes és részleges korlátozását, illetve a Támogatott Döntéshozatalt. Kiemelten kezeljük az önrendelkezés, az önálló életvitel, illetve a cselekvés lehetőségének összefüggéseit.

2017. július 13. csütörtök

Dr. Billédi Katalin: A kiégés veszélye a segítő hivatást gyakorló szakemberek körében

Az előadás interaktív formában dolgozza fel a segítő hivatás gyakorlása során gyakran jelentkező kiégés jelenségét.

Az előadás a kiégés fogalmának meghatározásából indul ki, majd bemutatja a kiégés tüneteit. A hallgatók rövid áttekintést kapnak a kiégés elméleti megközelítéseiről. Az előadás megismerteti a hallgatókkal a kiégés folyamatát. A hallgatók közösen feldolgozzák a kiégés társadalmi, szervezeti és személyes szintű kiváltó tényezőit, illetve kivédésének társadalmi, szervezeti és személyes szintű lehetőségeit. Ehhez kapcsolódóan az előadó a hallgatókkal megvitatja a stresszkezelés érzelmeközpontú és problémaközpontú stratégiáit.

Ősi Tamásné: Autizmus spektrumzavarral az iskolában

Az előadás áttekintést nyújt az autizmus változatos spektrumához illeszkedő oktatási környezetek legfontosabb jellemzőiről, a minőségi oktatás szakmai kritériumairól. Bemutatja az autizmus spektrumán azonosítható közös és eltérő oktatási szükségleteket, valamint az autizmusra jellemző tanulási sajátosságokat. Felvázolja az autizmus-specifikus módszertan alapjait, a tananyag adaptálásának alapvető szempontjait, valamint a kortárs csoportban való sikeres részvétel támogatásának szakmai-módszertani lehetőségeit.

Galambos Katalin drs., Cserti-Szauer Csilla drs.: Sokszínűség a munkahelyeken

Az **előadás célja** figyelemfelhívás és interdiszciplináris diskurzus kezdeményezése a fogyatékos személyek társadalmi integrációjának egyik alappilléreiről a nyílt munkaerő-piaci munkavállalásról. Célunk továbbá az interaktív előadás során a hallgatók egyéni ismereteinek bővítése, szemléletének formálása, illetve a nyári egyetemet követően saját közösségeik számára tudásátadás generálása a fogyatékoság individuális és társadalmi konstrukcióiról, a sokszínűség értékteremtő lehetőségeiről.

Az előadás első részében az előadók bemutatják az általuk ismert magyarországi szolgáltatási és szakmódszertani kereteket és eszközöket az **egész életutat támogató pályaaorientáció (Life Long Guidance)** területéről, amelynek segítségével a sajátos nevelési igényű fiatalok és a fogyatékos felnőttek sikeres karrierje támogatható, továbbá befolyásolható lehet a magyarországi statisztikai adatok szerinti, igen alacsony iskolai végzettségi mutató a fogyatékos személyek körében. Az előadás második részében bemutatásra kerülnek az aktuálisan elérhető **alternatív munkaerő-piaci szolgáltatást** nyújtó szervezetek és azok tevékenysége, mely által elősegítik a fogyatékos személyek nyílt-munkaerőpiaci elhelyezkedését, beválását. Harmadik részként az előadás betekintést nyújt a **fogyatékos személyek nyílt munkaerő-piaci foglalkoztatásának** jogszabályi kereteibe, a szabályozáson túl megjelenő vállalati társadalmi felelősségvállalás, elköteleződés lehetőségeibe. Az előadás során a hallgatók megismerhetik a területen releváns legfontosabb kutatások eredményeit.

Az előadás célja, hogy a hallgatók tanulmányaik és mindennapi munkájuk során képesek legyenek **nyitott, befogadó szemlélettel viszonyulni az emberi sokszínűséghez**, tevékenységüket ennek megfelelően illeszteni a velük kapcsolatban álló személyekhez, továbbá tágabban értelmezve, a társadalmi folyamatok átgondolásával megérteni a közösségek diverzitásban rejlő lehetőségeket.

2017. július 14. péntek

Dr. Hernádi Ilona: „Szexik - e a fogyatékos nők?”

Mi a nő? Mit jelent nőnek lenni, milyen megélt tapasztalatot, sorsot? Hogyan működik a normák testi beágyazottsága? Mik a vonzó nőiesség kritériumai? Lehet-e erotikus, esztétikailag és szexuálisan vonzó a testi másság? Mit jelent a nő szexuális vágytárgyként való azonosítása? Vajon az előítéletes, patriarchális, ép testre fókuszáló társadalmi-kulturális térben a testi fogyatékossgal élő nők hogyan fogalmazzák újra a fogyatékossgát, a nőiséget, a szexualitást élményét? Reprodukálják-e a szexista sztereotípiákat?

Ilyen és ehhez hasonló kérdéseket jár körbe az előadás, miközben igyekszik rávilágítani azokra a gyakorlatokra, tapasztalatokra, amelyekben a patriarchális, kapitalista, fogyasztói ideológia érdekeit kiszolgáló épség és szépség ideálja elleni lázadás tetten érhető.

Loványi Eszter drs.: Segítőkutya a gyógypedagógiában

Személyes élmények is motiválták a témaválasztást: Loványi Eszter gyógypedagógus-szociológus hallássérülten született, négy lábú segítőtárral rendelkezik, szabadidejében segítőkutya képzésével foglalkozó egyesület munkáját segíti önkéntesként.

Az előadás – a segítőkutya-típusok, kutatási eredmények és a jogi háttér ismertetését túl – újszerű társadalmi szemléletformáló eszközöket mutat be: segítőkutya bevonásával tartott óvodai, iskolai és munkahelyi attitűdformáló foglalkozásokat illetve egy segítőkutya világáról szóló mesekönyvet.

Dr. Katona Vanda, Antal Zsuzsanna, Futár András, Kolonics Krisztián: Együtt tanítunk! - Inkluzív módszer a felsőoktatásban

A fogyatékossgatudomány és „A fogyatékossgal élő személyek jogairól szóló ENSZ egyezmény” alapvetői elvei közé tartozik, hogy az érintett személyek aktívan, életük szakértőiként vegyenek részt mind a kutatásban, mind az oktatásban. Ennek megvalósítása fontosnak tartjuk, hogy a gyógypedagógus hallgatók már a képzésük során megismerkedjenek ezzel a szemlélettel. A hallgatók inkluzív szemináriumok formájában találkoznak érintett személyekkel, akik partecipatív oktató-társaként vesznek részt a kurzuson, a projekt módszer keretében együtt dolgoznak a félév során. A nem fogyatékossgal élő oktatók szerzett, elméleti tudása és a fogyatékossgal élő oktatók megélt tapasztalatai kiegészítik egymást. Előadásunkban az elméleti és módszertani megalapozás után bemutatjuk, hogy ez az oktatási módszer hogyan járulhat hozzá a társadalmi inklúzióhoz és milyen pozitív tapasztalataink, felmerülő kérdéseink, dilemmáink vannak a kurzusokkal kapcsolatban.

2017. július 15. szombat

Tamás Katalin: Képi kifejezés és feszültségoldás

Az interaktív gyakorlaton a hallgatók bepillantást nyernek Sándor Éva vizuális művészeti pedagógiai terápiájába. Az első részben a hallgatók sajátélményű gyakorlaton vesznek részt, majd bemutatom a módszer néhány gyógypedagógiai alkalmazását.

Dr. Novák Géza Máté, Horváth Zsuzsanna drs., Dr. Kiss Virág:

Művészet alapú tevékenységek a gyógypedagógus-képzésben – Modalitások találkozási (előadás és workshop)

Előadásunkban a művészet alapú (pedagógiai és terápiás jellegű) módszerek (más megfogalmazásban művészet alapú beavatkozások, művészeti intervenciók módszerei) bemutatására törekszünk, melynek fókuszába a gyógypedagógiai képzésben alkalmazott és közvetített művészet alapú tevékenységek kerülnek. Ezek egyfelől támogató-segítő módszerként vannak jelen a hallgatók képzésében, másfelől művészet-alapú eszközöket ad számukra a jövőbeli gyógypedagógiai tevékenységeikhez. Képzésünkben több művészeti modalitás is jelen van, dolgozunk vizualitással, zenével, mozgással és drámával. Az előadást követően a résztvevők gyakorlatok mentén ez utóbbi két modalitás találkozási pontjaiba nyernek betekintést.